

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-09-09

Diarienummer:
KSN-2025-01819

Handläggare:
Britt-Marie Hafelt

Svar på motion om AI för offentliga handlingar från Kent Kumpula (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Kent Kumpula (SD) föreslår i en motion väckt 26 maj 2025

- att kommunen tillsätter en utredning om hur AI på mest kostnadseffektiva sätt kan implementeras för att effektivisera utlämning av offentliga handlingar, samtidigt som man säkerställer att all hantering sker i överensstämmelse med dataskyddsförordningen, samt
- att kommunen tillsätter en utredning om hur AI kan implementeras på fler områden för att effektivisera kommunens hantering av stora mängder data.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Uppsala kommun har en lagstadgad skyldighet att vid begäran skyndsamt lämna ut allmänna handlingar i enlighet med tryckfrihetsförordningen. Många utlämnandeärenden innehåller känsliga uppgifter som kräver noggrann sekretessprövning innan handlingarna kan lämnas ut till allmänheten.

Den befintliga processen för att hantera dessa ärenden är till stor del manuell och involverar ofta flera olika yrkesgrupper inom kommunen. Det manuella arbetssättet för

sekretessmaskering är både tids- och resurskrävande, vilket blir särskilt påtagligt när stora volymer handlingar begärs ut samtidigt.

I linje med Mål & budget 2025–2027 avseende kommunens prioriteringar gällande digitalisering, rättssäker myndighetsutövning, god service till medborgare och ett hållbart arbetsliv har kommunledningskontoret påbörjat ett pilotprojekt för att testa och utvärdera en AI-driven maskeringstjänst som stöd i sekretessprövningen av allmänna handlingar.

Projektet har god strategisk förankring i fokusmål 1: Uppsala kommun ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden, med tydliga kopplingar till både uppdrag 1: Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att minska den administrativa belastningen och skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet, samt uppdrag 2: Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Pilotprojektet ska undersöka om förändrade arbetssätt och processer kan bidra till en rättssäkrare och mindre resurskrävande hantering samtidigt som tryckfrihetsförordningens krav på skyndsam handläggning av begäran om utlämnande av allmänna handlingar uppfylls.

För att operationalisera syftet ska projektet fokusera på följande:

- Besluta om och införskaffa en adekvat AI-driven maskeringstjänst
- Införa, konfigurera och driftsätta tjänsten Uppdragsdirektiv
- Sätta upp en systematik för att testa tjänsten med avseende på att undersöka om tjänsten ger önskade effekter
- Utforska och säkerställa juridiska förutsättningar
- Ta fram och på lämpligt sätt dokumentera nya arbetsprocesser
- Kommunicera internt om projektet, dess ramförutsättning och förväntad nytta
- Kontinuerligt dokumentera erfarenheter och vunna insikter kopplade till process, önskade effekter och nytta
- Slutrapportera med analys och sammanfattning av testande samt rekommendation för eventuell fortsättning, förvaltning samt bredinförande i kommunen.

På marknaden finns nu ett flertal AI-drivna maskeringstjänster som fungerar som ett handläggarstöd genom att identifiera och ge förslag på information som ska sekretessmaskeras. Handläggare granskar sedan maskeringstjänstens bedömning och ansvarar för att handlingen har sekretessmaskerats på ett korrekt sätt i enlighet med gällande sekretessbestämmelser innan handlingen slutligen lämnas ut.

I två uppmärksammade pilotprojekt har olika tjänster testats med goda resultat. Särskilt intressant är den lösning som nu tagits fram av Atea och som har testats av Lidingö stad i samarbete med flera olika aktörer. Även tjänsten som Domstolsverket tillsammans med ett flertal domstolar i Sverige har testat är intressant.

Projektets fokus kan komma att ändras under projektet om förutsättningar förändras eller nya behov uppstår. Projektet förväntas pågå från Q3 2025 till och med Q2 2026.

Under 2024-2025 har Uppsala kommun bedrivit ett flertal initiativ som syftar till att tillämpa AI inom kommunens verksamheter för att effektivisera och förenkla. Bland annat så har arbetsmarknadsnämnden driftsatt RiTA, en AI-assistent som stöttar medarbetare inom förvaltningen att snabbt och enkelt få tillgång till rätt information i rutiner och styrande dokument.

Även vård- och omsorgsförvaltningen har genomfört en pilot av den så kallade Hemtjänstmentorn – en AI-assistent med samma syfte och funktion som arbetsmarknadsförvaltningens RiTA, men anpassad för hemtjänstens innehåll.

Vidare har it-avdelningen genomfört ett pilotprojekt tillsammans med olika verksamheter för att utvärdera Microsofts AI-assistent Copilot M365. En inbyggd AI-assistent i Word, PowerPoint, Excel och Outlook. Under hösten kommer it-avdelningen att ha fortsatt fokus på AI där bland annat design av en grundläggande AI-plattform är inplanerad. Ett arbete med att implementera en dataplattform kommer också bedrivas under hösten. God datakvalitet och ensad datastruktur är en förutsättning för att få full utväxling på kommande AI-investeringar.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 9 september 2025
- Bilaga, Motion om AI för offentliga handlingar från Kent Kumpula (SD)

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om AI för offentliga handlingar

Jag gjorde en begäran om att få ut offentliga handlingar under 2024, och det tog kommunen nästan två månader att få fram handlingarna. Den långa väntetiden får mig att tro att det är ett 100% manuellt jobb, där kommunanställda letar igenom material och helt manuellt filtrerar sådant som inte ska lämnas ut.

Utlämning av offentliga handlingar är ett perfekt exempel på ett användningsområde där AI skulle kunna snabba på processerna samtidigt som repetitiva arbetsuppgifter skulle kunna minimeras. Implementering av AI för utlämning av offentliga handlingar skulle inte bara effektivisera kommunens hantering och därmed spara pengar, det skulle förbättra och snabba på servicen till kommuninvånarna.

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har under våren och sommaren 2024 tittat på just möjligheten att använda AI för utlämning av offentliga handlingar. Projektet är IMY:s tredje projekt, där bland annat Lidingö stad var delaktig.

Målet var att undersöka några av de juridiska gråzonsfrågor som uppkommer när man önskar använda en AI-lösning som ett digitalt verktyg för att effektivisera delar av sekretessbedömningen inför utlämnandet av allmänna handlingar.

I rapporten kan man läsa att användningen av maskeringstjänsten förväntas medföra betydande effektivitetsvinster genom att automatisera den initiala identifieringen och maskeringen av personuppgifter i allmänna handlingar. Manuell sekretessmaskering är en tidskrävande och arbetsintensiv process för handläggare. Genom att låta maskeringstjänsten göra en preliminär maskering, där både direkta och indirekta personuppgifter identifieras, kan handläggare frigöra både tid och resurser.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

- att kommunen tillsätter en utredning om hur AI på mest kostnadseffektiva sätt kan implementeras för att effektivisera utlämning av offentliga handlingar, samtidigt som man säkerställer att all hantering sker i överensstämmelse med dataskyddsförordningen.
- att kommunen tillsätter en utredning om hur AI kan implementeras på fler områden för att effektivisera kommunens hantering av stora mängder data.

Uppsala 14 maj 2025

Kent Kumpula

Ledamot, Sverigedemokraterna